

De Fransche komiek en de baronesse : iets over en uit de tooneelwereld

door J.J. Cremer

Handschrift Gedateerd Loenen a/d Vecht, april 1854. Het handschrift is in bezit van de Koninklijke bibliotheek. 43 fol. Vanaf 1858 onder de titel De Fransche komiek en de douairiere.

1e druk in : Gelderland: tijdschrift voor oorspronkelijke Nederlandsche letterkunde, onder redactie van mr. W. van de Poll. Tiel: Wed D.R. van Wermeskerken, 1854. 3e jrg., deel 2. p. 233-275.

2e druk in: Mengelingen: Proza en poëzij van Nederlandsche auteurs: verzameld door mr. W. van de Poll. Tiel: Wed. D.R. Wermeskerken, 1854. deel 2. p. 233-275.

3e druk in: De Java-bode, 3, 6, 13, 20, 24 en oktober 1855. Batavia, 1855.

4e druk in: De oostpost, als feuilleton op 5, 9, 12, 16, 19 en 23 februari 1857. Soerabaja, E.J.L. Fuhri, 1857.

5e druk in: Een reisgezelschap : novellen : Ritter's Hans. De Fransche komiek en de douairiere. Het einde. Haarlem : De erven Loosjes, 1858. p. 68-109

6e druk in: Een reisgezelschap: novellen. Ritter's Hans. De Fransche komiek en de douairiere. Het einde. Haarlem: De erven Loosjes, 1873. p. 68-109.

7e druk in: Betuwsche novellen . – Een reisgezelschap. Leiden: P. van Santen, 1877. p. 145-174. Romantische werken, dl. 1.

8e druk in: Betuwsche novellen, en een reisgezelschap. Leiden: A.W. Sijthoff, [1887-1888]. 6e druk. p. 168-195. Vijftig-cents-editie, no. 21.

9e druk: De Fransche komiek en de douairière. – Een dansles op Meydervoort. Leiden: A.W. Sijthoff, [1907]. p. 1-30. Leidsche herdrukken no. 25.

10e druk: Betuwsche novellen en een reisgezelschap. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, c.a. 1915. 7e druk. p. 168-195. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers. p. 168-195.

11e druk: Betuwsche novellen en een reisgezelschap. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, c.a. 1917. 8e druk.p. 168-195. Romantische werken. Rode serie.

12e druk: Betuwsche novellen en een reisgezelschap. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, c.a. 1917. 8e druk. p. 168-195. Romantische werken. Blauwe serie.

13e druk: Betuwsche novellen en een reisgezelschap. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, c.a. 1919. 8e druk. p. 168-195. Vijftig-cents-editie.

14e druk: Betuwsche novellen en een reisgezelschap ...[et al.] Naar de originele uitgave verschenen ca. 1890 bij A.W. Sijthoff – Leiden. Nijmegen: Uitgeverij Historie, 1982. p. 168-195. ISBN 90.6313.015.5.

15e druk: Betuwsche novellen, en Een reisgezelschap. Kindle editie. 441 p. 14 oktober 2014. Productgegevens ASIN: B00OAM12R4. bron-ISBN: 3849542351.

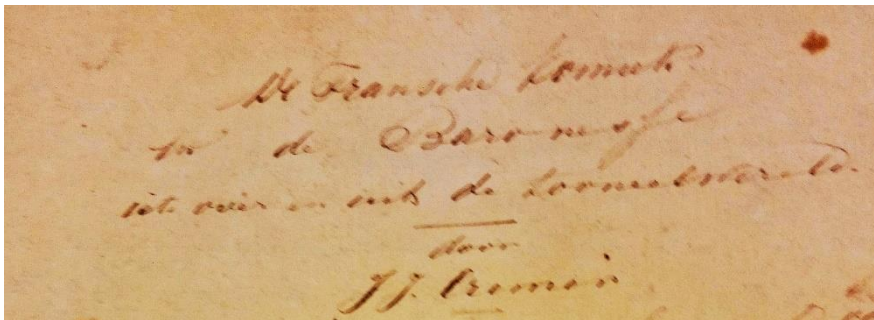
16e druk: Betuwsche novellen, en Een reisgezelschap. E-book 1230002054636 19 december 2017 Adobe ePub. EAN 1230002054636.

17e druk: Betuwsche novellen, en een reisgezelschap. Apple books. 2017. Epub van uitgave 1880.

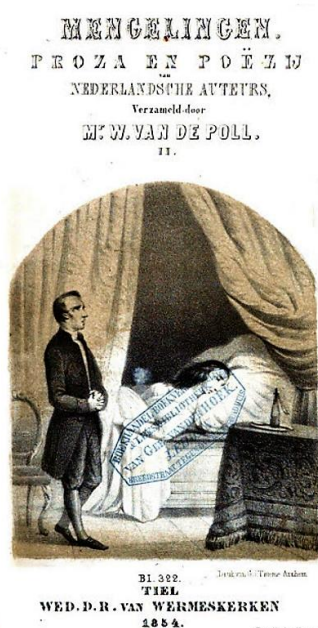
18e druk: Betuwse novellen en een reisgezelschap : o.a.: Wiege-Mie, De rechte Jozef, De oude Wessels en zijn gezin, De reis van Gerrit Meeuwsen en zijn zoon naar de Amsterdamse kermis, Een zoogmoeder, De vriend van den huize / van J.J. Cremer. Rotterdam: Calbona Uitgeverij, 2018. 384 p. Oorspronkelijke uitgave: 1853. ISBN: 978-94-9257594-4 (paperback).

19e druk: Betuwsche novellen, en Een reisgezelschap. Good press. E-book 4064066311698. 08 februari 2022 Adobe ePub. EAN 4064066311698.

Handschrift in de Koninklijke bibliotheek:

Mengelingen Proza en poezij 1854:

I N H O U D.

P R O Z A.

	bl.
H. VAN BERMUM, Parasieten. Surinaamsche schetsen, ontsproten uit de vertellingen van een gewezen Planter.....	1
I. De bosch-patrouille.....	2
II. De neger Lakei.....	23
III. Het Christendom en de negers.....	32
PHILEMON, Vriendschap en Liefde. Novelle.....	40
L. J. W. TEN BOKKEL, Een koffijrendje bij Kees de Brommer. Schets van het volksleven in Noord-Holland.....	60
C. v. E. VAN DER BILT LA MORTE, Hart en Wereld.....	77
SUSANNA MARIA BÖESEKEN, Een huwelijk en geld.....	145
De Jaarmarkt te Zweloo. Schets uit het volksleven in Drenthe.....	207
Mr. A. W. ENGELN, Bezoek te Dom-Remy, de geboorteplaats der Maagd van Orleans.....	225
J. J. CREMER, De Fransche komiek en de Baronesse. Iets over en uit de Tooneelwereld.....	233
W. H. WARSINCK Bl., De betrapte dief.....	276

DE FRANSCHIE KOMIEK EN DE BARONESSE.

Uits over en uit de Tooneelwereld,

2008

J. I. CREMER.

Mevrouw de douairière baronesse van Tal had familiaar een paar bekenden ten eten, om vervolgens met haar naar de comédie te gaan. Het diné was ditmaal inderdaad familiaar geweest, want toen het gezelschap van tafel was opgestaan en de jonker van Bierenstag, met den tweeden luitenant der artillerie van Ounthem in de voorzaal bij den grooten haard stond en van Bierenstag reeds de opmerking had gemaakt, dat er maar één knecht achter tafel had gediend, trad de bedoelde persoon met eene fraaie porte-sigares naar de jongelieden toe en bood hun beurtelings de manilla's en de brandende bongie aan.

— Nu dat is iets bijzonders," fluisterde van Bierenstag, toen de sigaren waren aangestoken, "t' schijnt, dat mama van Tal het er op gezet heeft om de heeren op hun gemak te zetten."

— Op hun gemak!" zeide van Ounthem nog zachter, "nu, ik verzeker je, dat ik aan tafel al zeer droevig op mijn gemak zat. Naast Justine, ik behoef je niets te zeggen. Ik heb er nog pijn in het hoofd van; 't is een mal schepsel; lieve hemel, verbeel je zoo'n peuzel tot vrouw."

— *Merci, pour les amuseurs,*" hernam van Bierenstag, "neen,

De oprechte Haarlemsche courant, 25 oktober 1854:

Ten dienste van allen die zich aan het Onderwijs of de Beoefening der Moderne Talen toewijden.

HEDENDAAGSCHE EN HOOGERE BEOEFENING DER FRANSCHIE, ENGELSCHIE EN HOOGDUITSCHIE TALEN.

Onder bovenstaanden titel ziet hij de ondergeteekende het licht de eerste Afdeling van een nieuw driemaandelijksch Tijdschrift. Door bijvoeging van een rubriek betrekkelijk de Letterkunde van vroegere en tegenwoordige tijden, wat de drie talen aangaat, zal elk volgend Nummer, waarvan de prijs bij Int. 75 Cents is, meerdere uitbreiding erlangen dan aanvankelijk bij het Prospectus was bepaald. Men zie verder de voorwaarden bij het eerste N°. (alom ter inzage verkrijgbaar) vermeld. Het 2de Nummer is reeds ter perse.

VOOR LEESGEZELSCHAPPEN, LEESBIBLIOTHEKEN, ENZ. à f 6,50, IN PLAATS VAN f 15.

MENGELINGEN. Proza en Poëzy van Nederlandsche Auteurs.

Van bovengenoemd werk, bestaande uit 4 Deelen, met ingenaaid en met verschillende fraaie Titelvignetten, uitmakende den inhoud des eersten en tweeden Jaargangs van het Tijdschrift GELDERLAND, zijn nog eenige Exemplaren voorhanden die aan de eerst-aanvragenden worden afgeleverd voor den hierboven vermelden *aanmerkelijk verminderden* prijs. De laatste vier verschene Afdelingen des derden Jaargangs van bovengenoemd

TJDSCHRIFT VOOR OORSPRONKELIJKE NEDERL. LETTERKUNDE ONDER RED. VAN MR. W. VAN DER POLL,

bevat, behalve Boekbeoordeelingen in het Bijblad. Proza: H. van Berkum, Surinaamsche Schetsen. *Phikmon*, Vriendschap en Liefde. L. J. W. ten Bokkel, Schets van het Volksleven in Noord-Holland. C. v. E. van der Bill La Motte, Hart en Wereld. S. M. Boveken, een Huwelijk om Geld. Eene Schets uit het Volksleven in Drenthe. A. W. Engelen, Bezoek te Dom. Remy. J. J. Cremer, de Fransche Komiek en de Baronesse. W. H. Warnsvick Bz., de Betrapte Dief. Poëzy: J. C. Geuin, aan het Meer de la Maix. R. C. H. Kömer, Geert en de Duivel. R. H. Graadt Jonckers, Troost. De volgende Afdelingen zullen Bijdragen bevatten van onze voornaamste Nederl. Letterkundigen.

Tiel, October 1854. Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN.

Java-bode, 3 oktober 1855:

De Fransche Komiek en de Baronesse.

Mevrouw de douairière baronesse van Tal had familiaar een paar bekenden ten eten, om vervolgens met haar naar de comédie te gaan. Het diné was ditmaal inderdaad familiaar geweest, want toen het gezelschap van tafel was opgestaan en de jonker van Bierenstag, met den tweeden luitenant der artillerie van Ounthem in de voorzaal bij den grooten haard stond en van Bierenstag reeds de opmerking had gemaakt, dat er maar één knecht achter tafel had gediend, trad de bedoelde persoon met eene fraaie porte-sigares naar de jongelieden toe en bood hun beurtelings de manilla's en de brandende bongie aan.

— Nu dat is iets bijzonders," fluisterde van Bierenstag, toen de sigaren waren aangestoken, "t' schijnt, dat mama van Tal het er op gezet heeft om de heeren op hun gemak te zetten."

— Op hun gemak!" zeide van Ounthem nog zachter, "nu, ik verzeker je, dat ik aan tafel al zeer droevig op mijn gemak zat. Naast Justine, ik behoef je niets te zeggen. Ik heb er nog pijn in het hoofd van; 't is een mal schepsel; lieve hemel, verbeel je zoo'n peuzel tot vrouw."

— *Merci, pour les amuseurs,*" hernam van Bierenstag, "neen, dat is niet de blinde nach nog beter bevallen, want is zij in het geheel niet, maar ze is nog al gevat, tamelijk geestig, en gevoelig...."

— Als die tang, viel de luitenant zijn vriend zacht in de rede. — Gij laat mij niet uit spreken!" hernam de jonker. — Geroedig op het punt van geborte meen ik."

— En op het punt van geld," fluisterde de officier weder.

— A la bonne heure!" hernam van van Bierenstag, "had mama van Tal de wagt maar, om haren bekome-lijke dochters zoo gemakkelijk aan den man te brengen als zij er ons aan tafel mede weet op te sieren."

— Kom aan, kom aan," lichte van Ounthem, "je wat den knoop, man, je...." maar eensklaps zweeg de luitenant. — Mevrouw van Tal was hen gonderd.

— El, zoo," zeide de baronesse, "Le discretus agras. Me! Mag ik zonder indierect te zijn weten....?"

De discrete vraag was zeer moeilijk te beantwoorden, doch van Ounthem was te wellerend, dan dat hij een antwoord aan zijne gastvrouw van zijn schuldig gelieven, "Pardon, mevrouw," zeide hij, eenigzins gemaakt lachende, "wij spraken over *Prenez*; hij moet onvoorzantbaar lachverzekend zijn, hij is...."

— *Non parlez pas!*" zeide mevrouw van Tal, met de heeren medelgeheude. "c'est pour se pamer.... Waarlijk, ik heb veel gezien, maar hij waartrefc allen in zijn genre."

— Wie? *Prenez*?" riep vrouwe Justine, die met de derde gast, hare nicht Jeanne van Tal had staan praten, terwijl zij zich bij de sprekers aan den haard voegde. — *Prenez* — wel ik heb nooit een creature gezien, die zoo volmaakt voor konvoozt geschikt is. Wat zeide van Bierenstag ook — een uit? — ja, 't is een uit; als hij opkomt, heet men al gezoog. *Estur-dag*, hi mama, ik wilde, dat J'og gezien had. *Bierenstag*, perfect, perfect! conique tout à fait, en dan zijn Thi! lieve hemel! de's om te gillen. Neen, daar zijn onze koninklike kinderen; hij, als kwik zoo vlieg, hi, mama? Je zult 'm zien van avond, je zult 'm zien *Bierenstag*, ik zeg er je niets van, maar 't is het gekste, het dolste wezen, wat naar te bedenken is. Ja," vervolgde zij, zich weder tot Jeanne wendende, "je zult er van opkijken, conique, je hebt nooit iets gezien, kind, maar als je t'hois komt en alles vertelt, dan gaat oom, in spijt van zijne vaste principes, morgen reeds naar de comédie. O! 't is...."

Vrouwe Justine had het woord, en bleef nog gevein- men tijd het woord houden, doch daar zij tot het een- voudige nictijde, dat zonder medeleuten van haar papa, met tante van Tal naar de comédie toe gaan, meer bepaald het woord voerde, zag de douairière zich nu

1) Chausseur's oomgen: Thi! is de representant van de Robert's Table.

De oostpost, 5 februari 1857:

<p>DE FRANSCHIE KOMIEK EN DE BARONESSE. IETS OVER EN UIT DE TOONEELWERELD, DOOR J. J. CREMER. (Vervolg.)</p> <p>Freule JUSTINE had het woord, en bleef nog geruimen tijd het woord houden, doch daar zij tot het eenvoudige nichtje, dat zonder medeweten van haar papa, met tante VAN TAL naar de comédie zou gaan, meer bepaald het woord voerde, zag de donzrière zich nu de baan schoon, om ook weder iets in het midden te brengen.</p> <p>— Jammer, jammer, zeide zij zuchtende, dat zulk volkje zoo <i>commun</i> is. Hoe is het mogelijk, dat het zich souwijken nog zoo in de hoogte kan voordoen, daar hebt ge zijne dochter, mademoiselle LÉONORE PÉREVOST, die de <i>premiers</i> speelt, op het tooneel al <i>fashion</i> wat er aan is. Eene <i>élégance, bon ton, gracieuse manieren, comme il faut</i> in alles. Hebt ge haar gezien, van GUNTHEIM . . . ?</p> <p>De luitenant kleurde even, en gevoelde zich bij die vraag al weder niet op zijn gemak.</p> <p>— Gezien en niet gezien, mevrouw, zeide hij, na eenig zwijgen. U weet, ik loogte nog steeds, sedert ik hier in garnizoen ben, in het hôtel <i>l'Empereur</i>. Vrijdag kwam PÉREVOST hier aan, om zijne drie geannoneerde representaties te geven; hij nam zijn intrek in de <i>Empereur</i> en zóó zag ik hem en zijne dochter. Om dienstzaken kon ik zaterdag niet bij de eerste voorstelling zijn, en ben dus verheugd heden van uwe vereerende uitnodiging te kunnen profiteren.</p>	<p>Mevrouw VAN TAL was het bloesje van den luitenant niet ongaan en daar zij den taet bezat, om hare gevoelens, waar zij zulks noodig oordeelde, te verbergen, riep zij levendig:</p> <p>— <i>Juste ciel!</i> Dat volk in uw hôtel, dat is <i>abominable</i>, daar moest, dunkt mij, beter voor gezorgd worden, 't is ontorend voor uw stand. <i>Ah bah!</i> met zulk tooneelvolk onder één dak; is daar geen policiewet op, BIERKRETAG?</p> <p>— Mij onbekend, mevrouw, zeide de jonker glimlachend.</p> <p>— Nu, verbeeld u, mama, viel de blonde freule CHARLOTTE, die, voor het theeblad zittende, het gesprek gevolgd was, hier in, verbeeld u, zoo wij eens vreemd in de stad waren gearriveerd en onzen intrek in 't hôtel, waar VAN GUNTHEIM is, hadden genomen, en ik aan de <i>table d'hôte</i> naast zoon's schepsel was geplaatst geworden, lieve hemel! ik zou 't bestorven hebben.</p> <p>VAN GUNTHEIM zeide niets, maar staarde in het helder vlamdende turfvuur.</p> <p>— Als mij zoo iets overkwam, hernam CHARLOTTE, ik was in staat om <i>sans compliments</i> den aftogt te blazen, en ze zagen mij in zulk eene herberg, ja, ik noem het eene herberg, nooit terug. En blijft gij er lang, VAN GUNTHEIM? liet zij er op volgen.</p> <p>— Wat te doen, freule? zeide VAN GUNTHEIM, op die vraag met zijne mijmering ontwakende. Ik was er sinds drie maanden zeer wel, 't is er zeer fatsoenlijk, zelfs de Deensche gezant is er voor eenige dagen afgestapt. De tafel is er superbier, de bediening vlug; dus. . . .</p> <p>— Dus — dewijl die gezant gemeen volk kan dulden, duldt gij die lieden ook, viel de gevatte blondine hem in de rede.</p>	<p>— Gemeen volk, hernam VAN GUNTHEIM op een toon die iets minder hoffelijk was dan gewoonlijk. — Van die gemeenheid, freule, is mij nog niets ter ooren gekomen. Integendeel heb ik hooren verzekeren dat monsieur en mademoiselle PÉREVOST niet alleen om hunne uitstekende tooneelgaven, maar ook als brave lieden allen lof verdienen.</p> <p>— <i>Et!</i> schreeuwde freule JUSTINE, weder invallende, eenigzins onaangenaam hard. — Laat je zoo iets niet wijs maken, heer luitenant, 't is immers alles uit je laagste <i>plebs</i>. Kom, wie heeft er ooit van een fatsoenlijk acteur of van eene solide actrice hooren spreken. 't Zijn me zelfjes die dames. Het lijdt immers geen twijfel, welke fatsoenlijke vrouw zou zich willen verlagen, om op de planken te verschijnen? Bah! ik zou nog liever. . .</p> <p>— <i>Ah!</i> dat is wat anders, freule, hernam VAN GUNTHEIM, die nu eenmaal als verdediger der PÉREVOSTEN was opgetreden. — Wat u niet zou voegen in uwten stand, kan daarom voor eene van burgerlijke afkomst zeer wel te doen zijn. Het zou zeker noch freule JUSTINE, noch freule CHARLOTTE behagen — modistes te zijn — en toch zullen er gewis vele degelijke meisjes onder dezulken gevonden worden. Daar hebt gij bijvoorbeeld jufvrouw WANKER, die, zoo als ik onlangs vernam, ook voor u werkt, 't ondersteunt immers geheel hare bejaarde ouders met haren handenarbeid.</p> <p>— Wel! wel! heer luitenant, lachte JUSTINE, — gij zijt zeer vlugtig met uwe manoeuvres. Gij springt al zeer behendig van het eene terrein op het andere over. Modistes zijn geene actrices. Ik wil alles gaarne vergoelijken, maar spreek mij van geen comedievolk, 't is in mijn oog een afzonderlijk menschenras, 't zijn Paria's, ik draai mij altijd om, als ik er een van dat slag zie, ik. . .</p>
--	---	---

Opregte Haarlemsche courant, 5 maart 1858:

* * Bij de Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN, te Tiel, is uitgegeven:

J. J. CREMER, De Vriend van den Huize, benevens andere Verhalen en Gedichten van: *H. van Berken, L. Berman, E. W. van Dam van Isselt, Gerard, Herman, C. v. E. van der Bilt la Motte, Philemon, Syleius en T. van Westrheene.* f 2,50.

Joh. Hk. JONCKERS, Eene andere Preciosa. *J. J. Cremer*; Toonen in den Nieuwjaarsmorgen, benevens andere Verhalen en Gedichten van: *S. J. van den Bergh, C. v. E. van der Bilt la Motte, Gerard, J. P. Heije en A. de Visser.* f 2,50.

Ook zijn nog Exemplaren te bekomen voor **f 6** in plaats van **f 21** der

MENGELINGEN. PROZA EN POËZY VAN NEDERL. AUTEURS.

Zes Deelen, bevattende meer dan 2000 Pag. druks en inhoudende behalve een ander aantal oorspronkelijke Nederl. Verhalen, Novellen, Gedichten enz.

J. J. CREMER. De droom eener Moeder.

— Een Betuwsch Landman met zijn Zoon op reis naar de Amsterd. Kermis.

— **De fransche Komiek** en de Baronesse.

Al de bovenstaande Verhalen zijn reeds vroeger opgenomen in het Tijdschrift **Gelderland**.

Het leeskabinet, 1859:

Een Reisgezelschap. Novellen van J. J. Cremer. In twee Deelen. VI en 260, VI en 253 bladz. in gr. 16°. Haarlem, de Erven Loosjes. Prijs van ieder Deeltje f 1,80.

„Ieder deeltje is afzonderlijk verkrijgbaar,” lazen wij verder op het omslag, dat voor ieder deeltje dan ook eene afzonderlijke kleur heeft. Dat de heer Cremer zijne geestvruchten, vroeger in almanakken enz. medegedeeld, later gaarne afzonderlijk nog eens uitgeeft, weten wij reeds uit zijne *Be-*

tuwsche Novellen, waarvan wij, bij de uitgave onder dezen titel, in ons tijdschrift verslag hebben gegeven. Het vijftal, dat in deze twee deeltjes wordt aangeboden, zal den meesten onzer lezers ook niet nieuw meer wezen. Ze zijn: *Eene Zoogmoeder*, *De vriend van den huize*, *Ritter's Hans*, ***De Fransche Komiek*** en *de Douairière*, en *Het Einde*. Zoo veel wij ons kunnen herinneren, is van al deze novellen, bij hare eerste mededeeling in jaarboekjes enz., in dit tijdschrift loffelijke melding gedaan; wij hebben thans alleen daarbij te voegen, dat deze herdruk in twee deeltjes aan velen ongetwijfeld welkom zal zijn, ook aan hen, die wat zwak van gezigt zijn om de novellen bij de eerste uitgave goed te kunnen lezen. De groote letter en duidelijke druk van deze tweede uitgave laten in dat opzigt niets te wenschen over.

N. T.

Fondscatalogus uitgeverij Sijthoff 1870:

* — **Een reisgezelschap.** Novellen. (Haarl., Erven Loosjes). 1858. 2 dln. 12o. met pltn. f3.—; Nieuwe uitg. 1870. 1e serie (Ritter's Hans. **De Fransche komiek** en de douairière. Het einde.) post 8o. met pl. f0.75; N. uitg. 1872. kl. 8o. f0.50; 2e serie. (Eene zoogmoeder. De vriend van den huize). 1870. post f0.75; nieuwe uitg. 1872. kl. 8o. f0.50.

Nieuws van den dag, 30 november 1872:

Bij de ERVEN LOOSJES, te Haarlem, zijn verschenen:

CREMER'S

<p>Betuwsche Novellen. Een Betuwsch landman met zijn zoon op reis naar de Amsterdamsche kermis. Wiege-Mie. De oude Wessels en zijn gezin. De regte Jozef. Deine-Meu.</p>	<p>Een Reisgezelschap. Deel I. Eene Zoogmoeder. De Vriend van den huize. Deel II. Ritter's Hans. De Fransche komiek en de douairière. Het einde.</p>
---	--

(5664) Prijs van elk deeltje 50 Cents.

Nieuws van den dag, 21 november 1877:

Bij P. VAN SANTEN, te Leiden, is verschenen het eerste deel van:

J. J. CREMER'S ROMANTISCHE WERKEN.

MET HET PHOTOGRAPHISCH PORTRET EN EEN VOORBERICHT VAN DEN SCHRIJVER.

INHOUD: Wiege-Mie. — De rechte Jozef. — De oude Wessels en zijn gezin. — De reis van Gerrit Meeuwsen en zijn zoon naar de Amsterdamsche kermis. — Deine-Meu. — Eene Zoogmoeder. — De fransche komiek en de douairière. — De vriend van den huize. — Het einde. — Ritter's Hans.

Prijs in keurig gesteendrukt omslag f 1.50, in fraaiën blauw linnen stempelband f 1.90.
CREMER'S Romantische Werken, complete uitgave, door den auteur herzien, zullen verschijnen in 60 afleveringen à 30 Cents of 12 deelen à f 1.50.

Aan de Intekenaars wordt gratis aangeboden, ter hunner keuze, een der kapitale Staalgravures van H. SLUJTER naar de Schilderijen van JOZEF ISRAELS: Huiselijk Leed en Na den storm.

Voor hen, die deze uitgave wenschen te bestemmen voor Feestgeschenk, waartoe ze zich bijzonder eigent, diene het bericht, dat het 2e deel vóór St. Nicolaas het licht zal zien. (5412)

Nieuwsblad van den boekhandel, 19 december 1882:

Door mij is aangekocht van J. J. CREMER:
BETUWSCH E NOVELLEN.

Inhoud: Een Betuwsch landman met zijn zoon op reis naar de Amsterdamsche kermis. — Urege-Mie. — De oude Wessels en zijn gezin. — De rechte Jozef. — Deine Meu.

EEN REISGEZELSCHAP I.

Inhoud: Eene zoogmoeder. — De vriend van den huize.

EEN REISGEZELSCHAP II.

Inhoud: Ritter's Hans. — De Fransche komiek en de douairière. — Het einde.

Elk deeltje à 50 cents.

Aanvragen gelieve men dus voortaan tot mij te richten.

Leiden.

A. W. SIJTHOFF. [5153]

Nieuws van den dag, 29 augustus 1883:

Daar zijn ze!

100 Ct.

Lang gewacht!

Maar toch gelukt!

 De beste en geliefdste Werken van J. J. CREMER.

Het mocht ons gelukken Eigenaar te worden van de meest gezochte en meest verkochte afzonderlijke Uitgaven van CREMER's Werken, namelijk van: **Het Reisgezelschap**, in 2 deelen; Eerste deel. 1. Een Zoogmoeder. 2. De Vriend van den Huize. — Tweede deel. 1. Ritter's Hans. 2. **De Fransche Komiëk** en de Douairière. 3. Het einde; en van de **Betuwsche Novellen**. 1. De Betuwsche Landman met zijn Zoon op Reis naar de Amsterdamsche Kermis. 2. Wiege-Mie. 3. De oude Wessels en zijn Gezin. 4. De rechte Jozef. 5. Deine-Meu.

Deze drie Deelen, afzonderlijke uitgave, zijn nog nooit in de tweede hand in prijs verminderd geweest. Wel hebben wij en andere Confraters te zamen meer dan 100,000 afzonderlijke uitgaven bij tientallen en bij vijftallen in één Pakket te zamen opgeruimd, doch deze 3 deelen waren daar nooit bij, als zijnde destijds voor afzonderlijke uitgaven het Eigendom van de Firma de ERVEN LOOSJES, te Haarlem.

Thans ruimen wij deze partij afzonderlijke uitgaven op voor slechts **f 1** de 3 bovengenoemde deelen, franco te huis. De aflevering geschiedt in volgorde, tegen toezending van Postwissel van **Een Gulden**, bij

GEBROEDERS KOSTER, Leliegracht, Amsterdam.

 Bezitters van CREMER's Novellen en Vertellingen, bovenstaande 3 deelen hebt ge waarschijnlijk nog niet in uw bezit. Maak dus van het oogenblik gebruik. (4777)

Nieuwsblad voor den boekhandel, jrg. 73, 22 juni 1906, no. 50. P. 771.

Herdrukken, Leidsche. Leiden, A. W. Sijthoff. 8°. [18⁵ × 13]. Per nr. *f* -.10

25. CREMER, J. J.: De **fransche komiëk** en de douairière. — Een dansles op Meydervoort. (67 blz.).

Het volk, 12 november 1907:

Bij de firma A. W. Sijthoff te Leiden verschenen een serie „Leidsche herdrukken,” à 10 ct. per deeltje. Hierbij vindt men veel van Van Lennep en Cremer, dat voor jongelui boven 14 à 15 jaar heel geschikt is. Ik noem hier de volgende deeltjes: No. 3. J. J. Cremer: „'t Blinkende Hoanje” en „Oan 't kleine Revierke”. No. 2. J. J. Cremer: „Op de Kniehorst” en „Bruur Joapik”. No. 32. J. J. Cremer: „Het einde” en „Een dag in de residentie”. No. 14. J. J. Cremer: „Wiege Mie”, „De Rechte Jozef”, „De oude Wessels” en „De reis van Meeuwssen”. No. 29. J. J. Cremer: „De vriend van den huize”, „Op den zolder”. No. 25. J. J. Cremer: „De fransche Komiek en de Douarière” en „Een dansles op Mydervoort”. No. 1. J. J. Cremer: „'t Pauweveerke”, „'t Kriekende Kriekske” en „Kruzemuntje”. No. 4. J. J. Cremer: „Grietje op 't Heunings-arf” en „Bella Roel”. No. 10. J. J. Cremer: „'t Hart op de Velûw”, „Deine Meir” en „Van binnen en van buten”. No. 17. J. J. Cremer: „De Betuwsche neef” en „Ritter Hans”. No. 18. J. J. Cremer: „Eene Zoogmoeder” en „De Koffievrouw”.

Hugo Sanders – Jacob Cremer, 1952:

De toneelwereld als litterair motief

Behalve zijn toneelstukken getuigen nog enkele novellen en een roman van Cremer's belangstelling voor het toneel. Reeds in 1854 was hij opgetreden als verdediger van de tonelisten. Over het algemeen hadden de spelers bij het publiek geen al te beste naam. Door een groot gedeelte van onze nette en brave burgers werden zij met de nek aangekeken. Waar toneel als een zedeloos bedrijf werd beschouwd, kon moeilijk veel achting en waardering bestaan voor hen, die hiermee hun brood verdienden. In *De Fransche komiek en de douarière* kwam de jonge Cremer tegen deze mentaliteit op. Genoemde novelle liet zien, dat acteurs en actrices in zedelijk opzicht niet lager stonden dan andere mensen. *Achter de schermen* (1862) beschreef hoe het er aan toe ging bij kleine toneelgezelschappen, die de kermissen afreisden en in koffiehuisen en logementen optraden. Een dergelijke schets gaf later Justus van Maurik met *Een avond vol kunstgenot*.

Nauwer in contact met de toneelwereld kwam Cremer, toen hij zelf de repetities van zijn stukken bijwoonde. Van de kennis die hij hier opdeed, maakte hij een ruim gebruik in zijn breed uitgewerkte roman *Tooneelspelers* (1876).

Om meer dan één reden behoort dit werk tot zijn merkwaardigste geschriften. Aanvankelijk wekt het de indruk een soort autobiografie te zijn. De belangstelling en liefde die Archibald, de hoofdfiguur uit het verhaal, reeds

¹ Worp, II, bl. 378 v.; Jonckbloet VI, 243 v.; B. Hunningher, *Een Eeuw Nederlands Toneel*, bl. 9 v.; Idem, *Het dramatisch werk van Schimmel in verband met het Amsterdamsch tooneelven*, Amsterdam 1931.

Introductie over de novelle op

De Fransche komiek en de baronesse door J.J. Cremer (1827-1880).

Een introductie in een novelle uit 1854
over de toneelwereld.

www.jacobcremer.nl
Maart 2024

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 28 maart 2024.